

САДРЖАЈ

ШТА ЈЕ ЗЛАТНО ДОБА 5

Историја као прича о прошлости • Кад почиње златно доба • Претходна истраживања • Подела модерне српске књижевности • Методолошке претпоставке

ПОКРЕТАЧКЕ ИДЕЈЕ СРПСКОГ МОДЕРНИЗМА 17

Историјски оквири и друштвене прилике • Раслојавање грађанске културе • Модернизам и народњаштво • Југословенство • Плурализам и претапање стилова • Пукотине у свести • Клонуће и декаденција • Упоредни књижевни токови • Разграђивање реализма • Српски симболизам • Експресионизам и рана авангарда • Програм српског футуризма • Српски модернизам и европска модерна • Типолошко јединство југословенских књижевности • Словеначка нова романтика • Два нараштаја хрватске модерне • Балканска културна сцена

ЗАЛЕЂЕ МОДЕРНИСТИЧКЕ КЊИЖЕВНОСТИ 61

Последња деценија XIX века • Рани симболизам • *Српски њреїлег* • Естетизам мостарске *Зоре* • Психолошки и критички реализам • Фантастика и продор ка нестварном • Хумор и превладавање патоса • Духовни претеча српског модернизма

УСПОН КРИТИКЕ И ПОБЕДА КРИТИЧКЕ СВЕСТИ 75

Успон и развој критике • Наслеђе реализма • Победа књижевних мерила • Критичка сукобљавања • Подела критичара • Измена критичког поступка • Критика и идеологија • Спајање етике и естетике • Импресионизам у критици • Стваралачка, историјска и културолошка критика • Нова функција критике • Носиоци критичке свести • Тековине критике • Критика и поетика модернизма • Европски оквири • Мотори културе

УЧИТЕЉИ: БОГДАН ПОПОВИЋ И ЈОВАН СКЕРЛИЋ 121

Естетичка начела • Критичар као васпитач укуса • *Анџолоџија новије српске лирике* • Теорија ре-по-ред • Аналитички приступ књижевности • Идеал и појам лепоте • Духовни аристократизам • Оснивач *Српској књижевној гласника* • Учитель енергије • Практична критика

- Културни динамизам • Критичар као национални трибун • Идеологија друштвене обнове • Схватање реализма • Отпори авангарди
- *Историја нове српске књижевности* • Критичко наслеђе

РАЂАЊЕ СРПСКОГ СИМБОЛИЗМА 139

- Војиславизам и романтичарска баштина • Нови песнички језик
- Парнасовство и ларпурлартизам • Карактер српског симболизма
- Први манифест модернизма • Промене у стилу и стиху • Нове песничке теме • Мистерија жене • Родољубље и култ прошлости
- Песимизам • Песници епохе модернизма • Почети српске авангарде • Слободни стих • Етички смер естетичке побуне • Титанизам
- Урбанизација лирике: експресионизам и футуризам

КНЕЗ ПЕСНИКА: ЈОВАН ДУЧИЋ 181

- Први песник златног доба • Мајсторство песничког језика • Откриће симболизма • Реч и дух нове песме • Значење симбола • Дубина песничке слике и проширење метафоре • Скривени континуитети • Култ мере и склада • Целовитост дела • Мисао о Богу и Смрти
- Гордост песничке самосвести • Дух Медитерана • Метафизичка лирика

ТРАГИЧНА ЛИРИКА: МИЛАН РАКИЋ И СИМА ПАНДУРОВИЋ 193

- Индивидуализам и поетика исповедања • Мисаони лиризам • Обнова песничког језика • Прелаз ка симболизму • Лирски персонализам • Поезија дијалога • Програмске песме • Историјска свест и историјска тема • Косовски завет • Пролазност и криза самосвести
- Мушки песимизам • Философске основе трагизма • Песничка иронија • Клица декаденције • Исповедна лирика и трагична свест
- Гробљанска поезија • Патос и митологија смрти • Клоуње у души
- Национални песимизам и национални оптимизам • Колевка авангарде • Отцепљење

ПРОКЛЕТСТВО НЕИЗРЕЦИВОГ: ВЛАДИСЛАВ ПЕТКОВИЋ ДИС 217

- Срећни и несрећни песници • Отпадник од златног доба • Два вида симболизма • Метафизика сновиђења • Заумна песничка реч
- Случај проклетог песника • Авангарда у одбрани • Магијски језик
- Херметизам и симболика боја • Метајезички говор • Визионарство
- Мистерија неизрецивог

ПРЕОБРАЖАЈ РЕАЛИСТИЧКОГ НАСЛЕЂА 231

- Измена реалистичког поступка • Искорак из традиције • Социјални и психолошки натурализам • Претапање стилова • Од миметичког

ка критичком реализму • Четири етапе у развоју српског реализма
• Рађање новог јунака • Поетизација и симболизација прозе • Проширени појам стварности • Раслојавање језика • Европски оквири
• Персонални роман • Дошљак пред вратима града • Стари и нови реалисти • Поетика дезинтеграције • Култ исповедања • Пркос авангарде

РАСЦЕП У ДУШАМА: БОРИСАВ СТАНКОВИЋ 295

Привид фолклорног реализма • Сензуалност и поетичност нове прозе • Унутрашња стварност • Жал за младошћу • Регионално и патријархално • Симболика затвореног простора • Тамница и проклетство тела • Драма отуђења • Тескоба и братство проклетника
• Слутња другог простора • Трагични оптимизам и морал трпљења
• Нова приповедачка школа

ЗАОКРЕТ У ДРАМАТУРГИЈИ: БРАНИСЛАВ НУШИЋ 307

Реалистичка сцена и позориште идеја • Историзам у драми • Пример слободног позоришта • Салонска драма • Фолклорни театар
• Локализам • Комедиографија Бранислава Нушића • Смејачка култура • Тривијална драматургија • Малограђанско позориште • Периферијска драма • Симболизам и вилинска игра • Нушић који се не смеје • Београд и градска драматургија • Критички реализам
• Социјално-психолошки натурализам • Модерна историјска драма
• Трагедија осредњости • Ограничења модерне српске драме

СРЕДИШТА КЊИЖЕВНОГ ЖИВОТА 331

Децентрализација националне културе • Нова књижевна средишта
• Тековине грађанске демократије • Књижевна јавност • Боемија
• Читалачка публика • Издавачи и часописи • *Српски књижевни гласник* • Војвођански листови • *Босанска вила* • Алманаси и календари
• Ћачке дружине

КЊИЖЕВНОСТ У РАТУ ЗА УЈЕДИЊЕЊЕ 353

Гашење културних подухвата • Књижевне и ратничке судбине • Књижевност у изгнанству • Крфски *Забавник* • Континуитет предратног модернизма • *Књижевни јуи* • Илузија југословенског јединства
• Полифонија послератне авангарде • Почетак раскола. Закључак

Библиографија 361

Упоредна хронологија књижевних збивања 366

Регистар имена 377

Белешка о писцу 387